

nedfat en Kommission til at undersøge disse Spørgsmaal. I 1847 blev det paabudt ved kongelig Resolution, at der skulde indrettes en Appellinstans, men den kom bare ikke. I 1850 forelaa der for Landstinget et eller rettere to Forslag om en ny Rettergangsmaade for Hæren og Flaaden, udarbejdede af Generalauditør Scheel. De kom ikke videre end til første Behandling og Udvalg. Næst efter, da Scheel selv var bleven Justitsminister, forelagde han paa ny de samme Lovforslag i Landstinget; de kom aldrig videre og ere aldrig komne videre. Efter at vi havde faaet den ny Hærordning i 1867, udarbejdede Scheel i 1869 et nyt Lovudkast, fælles for Hæren og Flaaden, men heller ikke det kom videre end til Lovudkastet. Det er vist ikke blevet forelagt nogetsteds. For to Aar siden tog det ærede Medlem for Præsto Amt's 6te Valgtreds (Bojsen) Sagen op her i Tinget; det vil sige paa et enkelt Punkt. Der var den Gang foreskaldet en Begivenhed, som vistnok var det, der gav Anledning til, at Sagen den Gang toges op, nemlig den store Sag ved Jørgenørregistret. Og det var da navnlig om Forsvar ved Krigsretterne, at Forslaget drejede sig. Det blev jo vedtaget her i Tinget med et overvældende Flertal, skønt der gaaft vist fra et Mindretals Side stærkt udtaltes Ønsket om og ogsaa stilledes Forslag om, at der skulde være tilføjet en Appellinstans eller rettere Afgang til Appel til Højesteret, men det blev forkastet. Saa gif Forslaget med Forsvaret alene til Landstinget, og der blev det underkastet en første Behandling og sendtes i Udvalg, men det kom ikke videre. Mærkelig nok viste det sig, at i Landstinget vilde man, om end man ikke modsatte sig Forsvaret, fra Generalauditørens Side langt have foretrukket, at det havde drejet sig om en Appellinstans. Her i Tinget havde man, navnlig fra Forslagsstillers Side, ikke turdet tage det med, fordi man mente, at det vilde møde Modstand, og saa viste det sig, at man i Landstinget vilde have en Appellinstans i alt Fald hellere end Forsvar; begge Dele gif i Graven, og vi have ikke siden set dem. Paa dette Standpunkt stod altsaa Sagen, da det blev mig og min ærede Medførespørger overdraget at tage os af dette Forhold. Der kunde saa være Anledning til at prøve at lappe videre og navnlig tage foruden Forsvaret tillige Appellinstansen med, men jo mere vi arbejdede os ind i Sagen, des mere kom vi til den Erkendelse, at der er saa meget forfæret, og det er saa vanskeligt at sige, hvad der er mere vigtigt end det andet, at det rigtigste sikkert vilde være, om Regeringen — thi det er noget, der vistnok maa siges at

overstige det private Initiativ — vilde tage Sagen i sin Haand og forberede en fuldstændig Omdannelse af vor militære Retspleje, lige saa fuldstændig som Scheel havde paatænkt, men gaaft vist ikke paa det Grundlag, som han har lagt, thi det mener jeg ikke er vidtgaaende nok. Der er f. Eks. hele Spørgsmaalet om det militære Værneting, det er vist lige saa vigtigt som det om Appel og Forsvar, og først og fremmest er der da Spørgsmaalet om Domsmagtens Ordning saaledes, at der virkelig saa vidt muligt bliver sikret Dommerne Frihed, Selvstændighed og Uafhængighed i deres Stemmegivning. I Henhold hertil skal jeg altsaa tillade mig paa min Medforslagsstillers og egne Vegne at rette den „Førespørgsel til Krigsministeren og Marineministeren“:

„Agter Regeringen i en nær Fremtid at forelægge Rigsdagen Lovforslag om en ny Rettergangsmaade for Hæren og Flaaden?“

S. Bojsen: Ja, efter at min ærede Medførespørger har taget de juridiske Brillen paa og fra et juridisk Standpunkt har tolket, hvad der foregaar særlig i det ene af de to militære Værn, skal jeg nærmest holde mig til en lille Fremstilling af de faktiske Forhold, saaledes som de præsenterer sig i det andet Værn, Søværnet. Man staar jo der, som min ærede Medførespørger sagde, paa samme Grund som Hæren med Hensyn til Rettergangsmaaden. Det er Søkrigsartiklerne fra Sytten hundrede nogle og halvtreds, der bygges paa. Vi have i Søværnet adskillige Retter, over hvilke jeg skal give et kort Overblik. Vi have den kombinerede Ret, som ogsaa kan optræde med Søkrigsprokurøren, Overadmiralitetstretten, Overkrigsretten eller Generalkrigsretten, og vi have Overkrigsforhør eller Overkrigskommission, og vi have kombinerede Kommissioner, saa det er ikke egentlig i Mangel paa Retter, at man skal søge Fejl i Rettergangsmaaden her. Vi have saa mange Rettergangsformer, at det maasse var ganske heldigt, om vi kunde blive fri for nogle af dem. At vi kunde undvære nogle af dem, kan bl. a. ses deraf, at de seneste, jeg nævnte, høres der saa godt som aldrig noget om. Jeg mindes ikke, at der i den Tid, jeg har været i Tjenesten, har været nedfat nogen Overadmiralitetstret eller Overkrigsret eller Overkrigskommission. Den Ret, der fungerer til daglig Brug, er den kombinerede Ret, Søetatens kombinerede Ret. Den er institueret, fordi man mente, at det var heldigt, at der var en permanent Ret siddende, som kunde paadømme de mere eller mindre stadig foreskaldende Brud paa Love